

JUS3212 Sensorveiledning

JUS3212 - Formuerett II - Høst 2018 - Oppgave 1 og 2

1. Oversikt

Oppgaven 1 lyder slik:

«Spørsmål 1: Beskriv og forklar innholdet i denne bestemmelsen når det gjelder a) krav fra «selskapet» og b) krav fra «aksjeeier eller andre».

Spørsmål 2: Gjør rede for hvordan Høyesterett i dommen HR-2017-2375 -A (vedlagt) analyserer og bedømmer forholdet mellom aktsomhetsnormen i aksjeloven § 17-1 første ledd for selskapets ledelse og den alminnelige ulovfestede kontraktsrettslige lojalitetsplikten. Ta i den forbindelse stilling til om dommen inneholder noen prinsipielle uttalelser, forklar hvilke uttalelser det i tilfellet dreier seg om og hvorfor du eventuelt anser dem som prinsipielle.»

Sensorveiledningen er skrevet uten at jeg har lest noen besvarelser.

I følge læringskravene kreves det «god forståelse» av aksjeselskapers rettsforhold, og det angis spesifikt at dette omfatter «selskapets organisasjon» og mer generelt «mislighold». Innenfor disse temaene finner vi erstatningsansvar for ledelsen og andre persongrupper listet opp i aksjeloven § 17-1.

Ledelsens oppgaver og erstatningsansvar er behandlet i Woxholth, Selskapsrett s. 216 flg. og s. 327 flg. og i Andenæs Selskapsrett s. 181 flg. og s. 273 flg. Tematikken er i tillegg behandlet på forelesning av undertegnede, og undervisningsmaterialet er tilgjengelig på hjemmesiden (Forelesning dag 3-8 del II, særlig plansjene 20-22, 62-63 og 80-88). HR-2017 s. 2375 er ikke behandlet i den anbefalte litteraturen, men ble omtalt på den nevnte forelesningsrekken (plansje 85-88).

Dette er en omfattende oppgave, som reiser både selskapsrettslige og obligasjonsrettslige spørsmål. Kandidatene skal først og fremst bedømmes ut fra besvarelsen av de selskapsrettslige spørsmålene, men kandidater som evner å få frem obligasjonsrettslige poeng og viser at de ser sammenhenger i formueretten bør honoreres. Kandidater som trekker linjer til reguleringen av tilsvarende spørsmål i selskapsloven bør også honoreres for å vise oversikt, selv om dette ut fra oppgavens ordlyd ikke kan kreves.

2. Spørsmål 1 – Aksjeloven § 17-1

2.1 Generelt

Aksjeloven § 17-1 lovfester det alminnelige culpaansvaret i aksjeselskapsretten, for nærmere angitte personer med roller i aksjeselskapet. Det angis hvem som kan kreve erstatning etter denne bestemmelsen, og oppgavens utforming innebærer at krav fra selskapet og «aksjeeier eller andre» bør behandles hver for seg. En nærliggende disposisjon er å først behandle enkelte felles spørsmål hva gjelder innholdet i

bestemmelsen, og deretter forklare hva som blir forskjellig for ulike skadelidte. Andre disposisjoner kan også fungere fint.

2.2 Innholdet i aksjeloven § 17-1

For at de angitte personene kan holdes erstatningsansvarlig etter aksjeloven § 17-1 må de alminnelige erstatningsvilkårene være oppfylt; ansvarsgrunnlag, årsakssammenheng og økonomisk tap.

Ansvarsgrunnlaget har en objektiv og en subjektiv side, da ansvar forutsetter at det foreligger overtredelse av en objektiv plikt, og at skadevolder er å bebreide. I HR-2016-1440-A ble det slått fast at det foreligger presumsjon for uaktsomhet ved overtredelse av en objektiv plikt. Dette er et grunnleggende utgangspunkt for erstatningsansvaret i aksjeselskapsretten.

Det vil typisk være aktuelt å kreve erstatning for formuestap etter denne bestemmelsen.

2.3 Krav fra selskapet (1.a)

Selskapet kan fremme erstatningskrav etter aksjeloven § 17-1 dersom selskapet er påført tap, altså dersom elementer som inngår i selskapsinteressen er skadelidt. Dette vil først og fremst være aksjonærinteressene, det vil si at selskapsformuen reduseres slik at det blir mindre igjen til utdelinger til aksjeeierne. Selskapet kan imidlertid også fremme krav, selv om det bare er kreditormassen som får glede av erstatningsbeløpet. Dette ble lagt til grunn i Rt. 1993 s. 1399 (Ytternes) som omtales i begge lærebøkene. Tap som bare rammer en kreditor, og ikke kreditorfellesskapet, kan imidlertid ikke kreves dekket av selskapet.

Krav mot daglig leder, styremedlemmer og aksjeeiere er mest praktiske. Kravene vil være kontraktsbaserte, det vil si at det er reglene for erstatning i kontrakt som gjelder, med de særregler som følger av aksjeloven. Det oppstår ulike spørsmål knyttet til de ulike alternative ansvarssubjektene, fordi de har ulike oppgaver i selskapet.

Elementer i § 17-1 som bør behandles

Krav mot styremedlemmer

- Ansvaret er personlig for det enkelte styremedlem, det vil si at erstatningsvilkårene må være oppfylt for den enkelte.
- styremedlemmers ansvar vil typisk være knyttet til manglende oppfyllelse av plikter i aksjeloven, vedtektene og ulovfestede prinsipper. Eksempler er brudd på handleplikten i aksjeloven § 3-5 eller lojalitetskravet overfor selskapet som følger av oppdraget. Det skal imidlertid mye til før det blir tale om ansvar for uheldige forretningsmessige avgjørelser.
- ansvaret for styremedlemmer er strengt, og har fellestrekk med profesjonsansvaret. Vi har sett en økning i antall saker og andelen fellende dommer de senere år

Krav mot aksjeeiere

- Det at krav kan rettes mot aksjeeiere innebærer at ansvarsbegrensningen ikke har noen betydning hvis aksjeeier har opptrådt uaktsomt og erstatningsvilkårene ellers er oppfylt. Ansvar kan typisk oppstå hvis aksjeeier handler i strid med lov eller vedtekter på generalforsamling, men også i andre tilfeller hvor han opptrer i egenskap av aksjeeier

Krav mot daglig leder

- Daglig leder har en dobbeltrolle, fordi han både er ansatt i henhold til en ansettelseskontrakt og er et organ med lovpålagte oppgaver i aksjeloven. Begge rollene vil medføre plikter, som kan misligholdes og medføre erstatningsansvar

2.4 Krav fra aksjeeiere eller andre (1.b)

Generelt

Dette alternativet omfatter krav fra andre enn selskapet. Andre enn aksjeeiere, vil typisk gjelde selskapets kreditorer. Hvis ikke selskapet er påført tap ved den skadevoldende handlingen eller unnlatelsen, kalles dette gjerne særkrav i motsetning til selskapskrav.

Også her vil krav mot ulike ansvarssubjekter reise ulike spørsmål, og det er særlig viktig å vurdere om krav om årsakssammenheng er oppfylt.

Særkrav fra aksjeeiere

Aksjeeierne kan kreve dekket sitt tap som et særkrav fra de opplistede personene, typisk fordi noen i ledelsen har gitt uriktige opplysninger i forbindelse med en kapitalforhøyelse, slik at han har betalt et høyere tegningsbeløp enn hva verdien av aksjene skulle tilsi. I slike situasjoner vil ikke selskapet være påført tap, senere tvert imot. Det er særlig aktuelt med ansvar for ledelsen i slike situasjoner, fordi selskapet ikke kan holdes ansvarlig etter at kapitalforhøyelsen er registrert. Et annet eksempel fra lærebøkene, er at styret har oversett at aksjeeier har forkjøpsrett, og at han påføres tap i den forbindelse.

Særkrav fra andre

Andre skadelidte enn selskapet og aksjeeiere, vil typisk være selskapets kreditorer, frivillige (erstatning i kontrakt) eller ufrivillige (erstatning utenfor kontrakt). Et nyere eksempel er HR-2016-1440-A, som ble inngående behandlet på forelesninger. Selskapets kontraktspart fikk her erstatning fra en person som var eneaksjeeier og enestyre, og Høyesterett drøftet ansvaret for begge rollene. Dommen gir anledning til både å si noe om når kravet til forsvarlig egenkapital i aksjeloven § 3-4 ikke er oppfylt, styrets handleplikt etter aksjeloven § 3-5 og aksjeeiers misbruk av aksjeselskapsformen. Kandidater som makter å illustrere poengene bør honoreres. Dommen som omhandles i spørsmål 2 er også et eksempel på et krav fra kreditor mot selskapets ledelse, og kan gjerne nevnes, selv om den behandles senere.

Krav om erstatning for avledet tap

Aksjeeiere og kreditorer kan også ha blitt påført tap som er avledet av selskapets tap, det vil si at en reduksjon av selskapets formuesmasse innebærer at aksjeeierne får redusert utbyttmulighet/verdi av aksjene og kreditor får redusert dekningsmulighet. Dette gjelder typisk ved underfinansiering av selskapet. Slike tap kalles gjerne avledede tap, og adgangen til å kreve slike tap erstattet reiser vanskelige spørsmål. Aksjeloven § 17-6 som slår fast at slike krav står tilbake for selskapets, forutsetter at avledede tap kan kreves dekket. Bestemmelsen viser videre at den beste løsningen er at selskapet krever erstatning, slik at eventuelle innbetalinger kommer alle kreditorene eller alle aksjeeierne til gode. Den som påføres et avledet tap er også bundet av selskapets skadeoppgjør. Kandidater som ser forskjellen mellom særkrav og krav som følge av avledet tap, og som sier noe fornuftig om aksjeloven § 17-6 bør honoreres.

Jeg nevner for ordens skyld at adgangen til å kreve slike tap dekket er omdiskutert, til tross for utformingen av aksjeloven § 17-6. Rt. 2012 s. 543 (Bastesen) åpner for at kreditors krav på erstatning for avledet tap kan fremmes, dersom det finnes en hjemmel for kravet. Rt. 2004 s. 1816 (Skiltmaker) avskjærer slike krav

fra aksjeeier, og det er uenighet i teorien hvorvidt dette fortsatt er rettsstilstanden, eller om Bastesen-dommen også åpner for at aksjeeiers avledede tap kan kreves erstattet. Dette er teori som ikke kandidatene forventes å kjenne til, selv om det er en henvisning til debatten i Woxholths Selskapsrett. Diskusjonen reiser vanskelige spørsmål, og det kan ikke forventes at kandidatene går i dybden her. De nevnte dommene er heller ikke omtalt i Andenæs, Selskapsrett som er det ene alternativet til hovedlitteratur, og kandidater som ikke behandler disse dommene kan derfor ikke trekkes. Andenæs behandler imidlertid aksjeloven §17-6, og fremstillingen er dekkende for gjeldende rett, selv om de nyeste dommene ikke er med siden boken er fra 2007. Bestemmelsen og innholdet må således forutsettes kjent.

3. HR-2017-2375 – Spørsmål 2

3.1 Generelt

Kandidatene bør kort få frem hva saken gjelder, nemlig krav fra selskapets kontraktspart mot personer i ledelsen. Saken ble opprinnelig anlagt mot både styremedlemmer og daglig leder, men det ble inngått forlik med styremedlemmene underveis, slik at dommen bare omfatter ansvar for daglig leder. Det var åpnet konkurs i selskapet, og det kunne således ikke gjøre opp sine forpliktelser. Medkontrahenten var av den oppfatning at selskapet hadde misligholdt sin kontraktuelle lojalitetsplikt ved å unnlate å gi opplysninger om sviktende økonomi. Krav ble rettet mot daglig leder, fordi det var han som hadde ansvaret for at selskapet hadde tilstrekkelig oversikt over økonomien og dermed for å sørge for at medkontrahenten ble varslet om negativ økonomisk utvikling. Medkontrahenten ble påført et tap, ved å levere varer på kreditt etter at økonomien var svekket og selskapet ikke var i stand til å gjøre opp. Daglig leder ble holdt erstatningsansvarlig av enstemmig Høyesterett.

3.2 Forholdet mellom ledelsens aktsomhetsnorm og selskapets lojalitetsplikt

Selv om dommen bare omhandler daglig leders ansvar, er den relevant også for styremedlemmers ansvar, slik premissene er utformet. Det gir derfor mening når oppgaven omhandler ledelsens aktsomhetsnorm. Det er ikke presisert i oppgavens ordlyd hvem sin lojalitetsplikt som skal sammenlignes med ledelsens aktsomhetsnorm, men det må ut fra sammenhengen være klart at det er selskapets lojalitetsplikt overfor sine kontraktsparter. Dette kan ses som et spørsmål om de som representerer selskapet nødvendigvis har opptrådt uaktsomt, hvis selskapet misligholder sin lojalitetsplikt overfor sin kontraktspart. Det er dette som er temaet i HR-2017-2375.

Det er grunn til kort å beskrive den alminnelige ulovfestede lojalitetsplikten i kontraktsforhold, som en plikt til å ivareta kontraktspartens interesser, innenfor visse rammer. Et utslag av lojalitetsplikten, er en plikt til å gi opplysninger, både ved kontraktens inngåelse og i gjennomføringsfasen. Denne saken gjelder opplysningsplikt i gjennomføringsfasen, da partene hadde et løpende kontraktsforhold. Det er nærliggende å vise til Rt. 1988 s. 1078 (Skipsgaranti) som det også er vist til i dommen, hvor det slås fast at kravet til lojalitet gjelder så lenge forpliktelsen består.

Selskapet er et eget rettssubjekt, og de som opptre på vegne av selskapet har i utgangspunktet ikke forpliktelser overfor selskapets kontraktspart. Dette er et viktig prinsipielt utgangspunkt. Representantene står ikke i et kontraktsforhold med selskapets kontraktsparter. Kontraktspartene kan likevel ha en erstatningssanksjonert forventning om at medlemmer i ledelsen oppfyller sine aksjerettslige plikter, slik at manglende overholdelse av plikten kan medføre at erstatningsansvar utenfor kontrakt. Aktsomhetsnormen vil således måtte utledes av pliktene styremedlemmene og daglig leder har påtatt seg ved å akseptere

vervet eller stillingen, som bør være behandlet under spørsmål 1. Det må således spørres om daglig leder eller styremedlem har misligholdt en forpliktelse og om de i den anledning har optrådt uaktsomt.

Dommen er pedagogisk utformet, ved at det først vurderes om selskapet har misligholdt sin kontraktuelle opplysningsplikt, noe som besvares bekreftende. Deretter vurderes det om daglig leder har optrådt erstatningsbetingende uaktsomt i den forbindelse. Det sies eksplisitt at aktsomhetsnormen ikke er sammenfallende, fordi ledelsen må ha et strategisk handlingsrom for å kunne ivareta andre selskapsinteresser. Dette bør kandidatene se at har sammenheng med aksjeloven §§ 6-12 – 6-14, som pålegger styret øverste ansvar for selskapets forvaltning og daglig leder ansvar for den del av forvaltningen som anses som daglig ledelse. Selv om det vil være i en kreditors interesse å få opplysninger om sviktende økonomi, kan ledelsen dermed avstå fra å gi informasjon uten å ha optrådt uaktsomt, fordi den har handlet ut fra et ønske om å ivareta andre interesser.

Dette er en viktig presisering av aktsomhetsnormen, selv om dette må anses helt på linje med hva som tidligere er lagt til grunn i teorien, herunder i lærebøkene. Uttalelsene fremstår som obiter dictum, fordi det konkluderes med at det ikke var behovet for slik strategisk ivaretagelse av selskapets interesser som gjorde at daglig leder ikke ga tilstrekkelig informasjon i denne saken. Manglende informasjon skyldtes at han ikke hadde tilstrekkelig orden på selskapets formuesforvaltning og således ikke overholdt pliktene i aksjeloven § 6-14. Dette ledet til at ledelsen ikke var i stand til å vurdere selskapets økonomi og dermed heller ikke til å gi tilstrekkelig informasjon til selskapets kontraktsparter. Overskridelsen av pliktene var de direkte skadevoldende handlingene overfor kreditor, og dette ble ansett uaktsomt og daglig leder ble holdt erstatningsansvarlig. Presiseringen av ledelsens handlingsrom er likevel viktig rettslig avklaring med høy rettskildeverdi.

I og med at det spørres etter prinsipielle uttalelser spesifikt i oppgaven, vil det antagelig variere om kandidatene går i detalj på innholdet av selskapets opplysningsplikt og aktsomhetsnormen for ledelsen i dette punktet og gjør det kort nedenfor, eller omvendt. Så lenge poengene kommer frem, spiller det ingen rolle hvilken disposisjon kandidatene velger. Jeg gjør dette mer detaljert nedenfor.

3.3 Dommens prinsipielle uttalelser

Kandidatene bes om å ta stilling til om dommen inneholder prinsipielle uttalelser, og i tilfelle hvilke. Hva man legger i «prinsipiell» vil antagelig variere, men følgende uttalelser kan etter mitt syn tas med:

- Tolkningen av insolvensbegrepet i avsnitt 30. Høyesterett tar avstand fra lagmannsrettens tolkning, og uttaler «Dette er, etter mitt syn, en for snever forståelse av insolvensbegrepet i en situasjon der det allerede er på det rene at debitor har betalingsproblemer. Spørsmålet om debitor «kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller» må da besvares ut fra om de likvider som han disponerer, med tillegg av de likvider han i fremtiden antas å ville få tilgang til, er tilstrekkelige til å dekke hans allerede forfalte forpliktelser samt hans øvrige forpliktelser etter hvert som disse forfaller til betaling»
- Presiseringen av en kontraktsparts løpende opplysningsplikt, både hva gjelder eksistens og innhold i avsnitt 34, hvor det fremgår at en plikt til å gi informasjon om betalingsproblemer følger av det alminnelige ulovfestede kravet om aktsomhet og lojalitet mellom kontraktsparter. Etter mitt syn er også uttalelsen i avsnitt 35 om lojalitetsplikts relativitet, at rekkevidden av lojalitetsplikten beror på kontraktstypen og andre forhold, prinsipiell.
- Uttalelsene om ledelsens handlingsrom i avsnitt 39 flg, knyttet til at det ikke gjelder et en-til-en forhold mellom selskapets informasjonsplikt og ledelsens personlige ansvar (jf. forrige hovedspørsmål). Dette er viktig, og her bør kandidatene vise at de skjønner hva som menes, nemlig at ledelsen må kunne ta

hensyn til andre forhold enn den enkelte kreditor, og har plikt til å foreta avveininger mellom kryssende interesser for å ivareta selskapets interesse. De bør få med de elementene som angis, at ledelsen skal ha et strategisk arbeidsrom for å kunne redde virksomheten, det bør være forutsigbarhet og at oppbudsplikten avhenger av om det er en realistisk mulighet for å redde selskapet

- Daglig leder kan ha opptrådt erstatningsbetingende dersom han har så dårlig orden på formuesforvaltningen at ledelsen ikke kan forvalte selskapets interesser på en forsvarlig måte (avsnitt 44)

I og med at det spørres etter prinsipielle uttalelser, må det tillates at kandidatene siterer dommen. På den annen side bør de kommentere uttalelsene med egne ord, for å vise at de skjønner innholdet av Høyesteretts standpunkt. Til spørsmålet om hvorfor uttalelsene er prinsipielle, er en fellesnevner at de først og fremst presiserer innholdet av rettslige begreper og normer. De er ikke nødvendigvis nyskapende eller endrer rettstilstanden, men de har klart betydning utenfor den aktuelle saken.

4. Vurdering

Ut fra fremstillingen av erstatningsbestemmelsen i aksjeloven § 17-1 i hovedlitteraturen og på forelesninger, kan det ikke forventes for mye av studentene når det gjelder å gå i dybden på spørsmål 1. Det viktigste her er å få frem hovedlinjene rundt aksjelovens regulering av culpaansvaret, og forklare forskjeller på krav fra selskapet og andre grupper.

Til spørsmål 2, må det kunne forventes at studentene gjennomfører en grundig domsanalyse. Oppgavens ordlyd gir god hjelp til disposisjonen, og til å finne det sentrale selskapsrettslige poenget i dommen. Besvarelsen av spørsmålet om hvilke prinsipielle uttalelser som gis i dommen, vil nok variere en del, men det må forventes at uttalelsene knyttet til insolvensvurderingen, innholdet av selskapets opplysningsplikt og ledelsens handlingsrom kommenteres.

Tilføyelse etter sensormøtet:

Kandidater som problematiserer adgangen for aksjeeiere og kreditorer til å fremme krav for avledet tap bør premieres, men det var enighet på sensormøtet at dette ikke er nødvendig for å oppnå høyeste karakter.

* * *

Oppgave 2 - Den såkalte interesselæren

1. Generelt om oppgaven

Oppgave 2 er en teorioppgave om den såkalte interesselæren. Anslått tidsbruk er én time. Dette innebærer at kandidatene først og fremst må fokusere på rettslig plassering og hovedpunkter, ikke på mer dyptgående drøftelser av enkeltspørsmål.

Oppgaven gjelder et meget sentralt tema innen fagområdet dynamisk tingsrett. Etter læringskravene skal kandidatene i fagområdet dynamisk tingsrett blant annet ha «god forståelse» av reglene om løsning av rettighetskollisjoner. I kandidatenes pensum er den såkalte interesselæren behandlet av Falkanger & Falkanger, Tingsrett (8. utgave) s. 767-769, og Lilleholt, Allmenn formuerett (1. utgave, 2011), s. 291-293, og Allmenn formerett (2. utgave, 2018), s. 301-305. Det gjøres særskilt oppmerksom på at første og annen

utgave av Lilleholts bok i dette semesteret er likeverdige alternativer. Sensorene bør merke seg at det kan være nyanser mellom de to fremstillingene, men dette skal ikke tillegges betydning ved sensuren. Den såkalte interesselæren har dessuten vært utførlig behandlet både på forelesninger og i kursundervisningen.

2. Utgangspunkt og rettslig plassering

Kandidatene bør innledningsvis få frem at hovedregelen for kreditorenes beslagsrett er dekningsloven § 2-2. Etter denne bestemmelsen har kreditor rett til dekning i ethvert formuesgode som tilhører skyldneren på beslagstiden. Med den begrensede tiden som er til rådighet, er det ikke grunn til å gå nærmere inn på denne bestemmelsen. Kandidater som redegjør for dekningsloven § 2-2 på bekostning av den såkalte interesselæren, skal trekkes for det.

Kandidatene må videre få frem at det på grunn av faren for kreditorsvik oppstilles krav til rettsvern for så vidt gjelder skyldnerens disposisjoner i tiden før det blir tatt beslag. Rettsvernskravene begrunnes gjerne i hensynet til notoritet og publisitet, og de leder til at kreditor får en utvidet beslagsrett i tilfeller hvor rettsvernsakten ikke er gjennomført. En forutsetning for at det skal bli aktuelt å vurdere rettsvern er at dekningsloven § 2-2 ikke gir hjemmel for beslag.

Kandidatene bør videre få frem at det oppstilles ulike krav til rettsvernsakt avhengig av hvilken type formuesgode det er spørsmål om å ta beslag i. For løsøre oppstilles det i alminnelighet et krav om overlevering. Ved salg (og andre disposisjoner enn pantsettelse) er dette overleveringskravet ulovfestet. Det sies gjerne at overleveringskravet følger av «sikker praksis og doktrin», alternativt kan det begrunnes i en analogi fra håndpanteregelen i panteloven § 3-2. Det bør gis karaktermessig uttelling til de kandidatene som kort forklarer hvordan overlevering kan bidra til å redusere faren for kreditorsvik. Dersom forklaringen knyttes til notoritet og publisitet, bør det gis pluss for det.

3. Nærmere om interesselæren

Den såkalte interesselæren er et unntak fra kravet til overlevering som vilkår for rettsvern. Unntaket er typifisert, idet det ikke legges opp til en konkret bevisvurdering. Som det ligger i betegnelsen, er interesselæren en lære. Det betyr at den først og fremst er utviklet i den juridiske teori. Det finnes i rettspraksis intet autoritativt uttrykk for at det gjelder en slik regel, men den alminnelige oppfatning har lenge vært at interesselæren må legges til grunn som sikker rett. En del kandidater vil nok komme trekkende med de to gamle dommene populært betegnet kudommen (Rt. 1910 s. 231) og jernskrapdommen (Rt. 1912 s. 263). Et sentralt poeng i denne sammenhengen er imidlertid at disse dommene verken oppstiller en interesselære eller etablerer en interesselære. Derimot lar resultatet i de to dommene seg forene med en interesselære. Dette betyr at interesselæren ville ha ledet til samme resultat som Høyesterett kom til på annet grunnlag.

Etter interesselæren vil kjøper av en ting (S) ha rettsvern uten overlevering dersom tingen forblir hos selger (A) i kjøpers (S's) interesse. Ved anvendelse av interesselæren må det da tas utgangspunkt i årsaken til at overlevering ikke har funnet sted. Dersom årsaken til at tingen ikke overleveres, er at tingen ikke er ferdig, vil selgeren ha en selvstendig interesse i å beholde den. Dersom tingen derimot er ferdig, men kjøperen ikke klarer å få den med seg, vil man lettere kunne si at tingen forblir hos selger i kjøpers interesse.

Det bør gis et klart pluss til kandidater som får frem at det i praksis ofte vil kunne være vanskelig å avgjøre i hvis interesse tingen forblir hos selger. Årsaken til dette er dels at selve interessebegrepet er vagt og uklart,

dels at det ofte vil kunne være kryssende interesser, hvor det kan være tvil om hvilken avveining som skal legges til grunn. Det foreligger som allerede nevnt, ingen autoritativ rettspraksis som gir nærmere føringer for den vurderingen som vil måtte foretas.

I den juridiske teori har man oppstilt enkelte momenter som kan være veiledende i vurderingen. Et slikt moment er om kredittmomentet er mer eller mindre fremtredende. Med dette menes at det må tas stilling til hvorfor kjøperen har betalt på forskudd, og om forskuddsbetalingen har preg av kreditt.

I teorien har man også drøftet grensen mellom bearbeidelse av hovedtingen og tilleggssytelser. Kandidater som kort kommer inn på dette, må gis uttelling for det.

Ved kjøp av en del av et større parti oppstilles det som et tilleggsvilkår at den delen som kjøperen (S) skal ha, er individualisert. Typiske eksempler på individualisering kan være merking, utskilling eller andre tiltak som gjør det klart hvilken del som er tiltenkt kjøperen S. Det er alminnelig antatt at kravene til individualisering ikke er særlig strenge. De beste kandidatene vil være kjent med voldgiftsdommen i RG 1972s. 53, som inneholder enkelte uttalelser om hvilke krav som bør oppstilles.

4. Vurdering

I fremstillingen må det være et minstevilkår at kandidatene får frem (i) innholdet i interesselæren og (ii) det rettskildemessige grunnlaget for den. Videre bør det kunne forventes at kandidatene sier noe om selve interessebegrepet og innholdet i det. Det er uten betydning i hvilken rekkefølgen kandidatene drøfter disse spørsmålene.

Ved sensuren må det tas høyde for den begrensede tid kandidatene har til rådighet. Det skal derfor gis særlig uttelling til de kandidatene som evner å presentere interesselæren på en kortfattet og instruktiv måte. Det gis pluss for de kandidatene som begrunner reglene med de hensyn som er kjent fra faget. Det skal på vanlig måte gis trekk dersom kandidatene ikke holder seg til oppgavens tema, eller som begir seg inn på mer omfattende drøftelser av enkeltspørsmål dersom dette går på bekostning av hovedlinjene.

5. Samlet vurdering

Ved sensuren skal hovedvekten legges på oppgave 1 (selskapsretten). Dette følger i og for seg allerede av den tidsangivelsen som er gitt i oppgaveteksten. En svak besvarelse av spørsmål 1 kan derfor ikke kompenseres ved en god behandling av spørsmål 2. Vesentlige svakheter i spørsmål 2 må imidlertid føre til trekk i den samlede vurderingen. Dersom spørsmål 2 ikke er besvart, vil dette måtte lede til karakteren ikke bestått på besvarelsen samlet sett.

Det må gis god uttelling til de kandidatene som evner å plassere den aktuelle bestemmelsen i en alminnelig selskapsrettslig ramme. De skal også gis pluss til de kandidatene som trekker linjen mellom de ulike pliktreglene i aksjeloven og erstatningsansvaret i aksjeloven § 17-1. Aktiv bruk av praktiske eksempler som viser forståelse vil som ellers alltid innebære et klart pluss. Ren gjengivelse av lovteksten - uten selvstendige drøftelser - må derimot normalt medføre trekk.

I oppgave 1, spørsmål 2 får kandidatene mulighet til å vise i hvilken utstrekning de behersker juridisk metode. Ved redegjørelsen for hvordan Høyesterett "analyserer og bedømmer" forholdet mellom aktsomhetsnormen i § 17-1 og den kontraktsrettslige lojalitetsplikten, vil det måtte gis god uttelling til de kandidatene som påviser og forklarer det argumentasjonsmønsteret dommen bygger på. Ved drøftelsen av spørsmålet om dommen inneholder noen "prinsipielle uttalelser", skal det gis særskilt pluss til de

kandidatene som innledningsvis forklarer hva de legger i at en uttalelse er "prinsipiell". Uten en slik forklaring vil drøftelsen lett kunne bli løs og ustrukturert.

Sensorene må ved vurderingen ellers se hen til alminnelige kriterier, slik som ryddighet og stringens i disposisjonen, struktur i fremstillingen og språkføring og presentasjonsteknikk. En aktiv bruk av det rettslige kildematerialet (lovtekst, forarbeider, rettspraksis og reelle hensyn) må som ellers gi god uttelling. Det skal gis trekk for unødig vidløftiggjøring, drøftelse av irrelevante problemstillinger og forhold som åpenbart ligger utenfor det oppgaven spør etter.

Oslo, høst 2018